

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

№2 (12) 2024

Наукове електронне періодичне
видання
СПОРТИВНА НАУКА ТА
ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Scientific E-Journal
SPORT SCIENCE AND
HUMAN HEALTH

ISSN 2664-2069 (online)

DOI: 10.28925/2664-2069.2024.2

Спортивна наука та здоров'я людини:

наукове електронне періодичне видання. – К., 2024. – № 2(12). – 209 с.

В науковому електронному періодичному виданні «Спортивна наука та здоров'я людини» публікуються результати наукових досліджень актуальних напрямків спорту, фізичного виховання, фізичної культури, спортивної медицини, фізичної терапії, ерготерапії, сучасних рекреаційно-оздоровчих технологій, а також досліджень, що стосуються здоров'я людини та є важливими для забезпечення інноваційного розвитку України.

Наукове видання призначено для науковців, тренерів, спортсменів, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, студентів закладів вищої освіти галузі фізичного виховання та спорту, а також фахівців з охорони здоров'я, фізичної терапії, ерготерапії.

Головний редактор:

Сушко Р.О., д.фіз.вих., професор (Україна).

Випускові редактори:

Латишев М.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Тімашева О.В., к.фіз.вих., доцент (Україна).

Члени редакційної колегії:

Антала Б., професор (Словацька республіка);
Баришок Т.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);
Білецька В.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);
Виноградов В.Є., д.фіз.вих., професор (Україна);
Воробйова А.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);
Девесіглу С., професор (Туреччина);
Коваленко С.О., д.б.н., професор (Україна);
Кормільцев В.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);
Лаца З., професор (Угорщина);
Лисенко О.М., д.б.н., професор (Україна);
Лопатенко Г.О., к.фіз.вих., доцент (Україна);
Ляхова І.М., д.пед.н., професор (Україна);
Навратіл Л., д.мед.н., професор (Чеська Республіка);

Нестерчук Н.Є., д.фіз.вих., професор (Україна);
Одинець Т.Є., д.фіз.вих., професор (Україна);
Пітин М.П., д.фіз.вих., професор (Україна);
Полева-Секеряну А.Г., к.пед.н., доцент (Молдова);
Приходько В.В., д.пед.н., професор (Україна);
Савченко В.М., д.мед.н., професор (Україна);
Талагір Л.-Г., професор (Румунія);
Тимрук-Скоропад К.А., д.фіз.вих., доцент (Україна);
Хорошуха М.Ф., д.пед.н., доцент (Україна);
Чингієне В., професор (Литовська Республіка);
Шинкарук О.А., д.фіз.вих., професор (Україна);
Ясько Л.В., к.фіз.вих., доцент (Україна).

Наказом МОН України № 886 від 02.07.2020 р. видання додано до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б», в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора наук і доктора філософії зі спеціальності 017 – Фізична культура і спорт.

Наукове електронне періодичне видання «Спортивна наука та здоров'я людини / Sport Science and Human Health» включено до наукометричних баз даних і бібліотек: IndexCopernicus, CrossRef, BASE, Google Scholar, WorldCat – OCLC, ResearchBib, ResearchGate, Бібліометрика української науки, Наукова періодика України.

Видання відкрито для вільного доступу на умовах ліцензії Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0), котра дозволяє іншим особам вільно розповсюджувати опубліковану роботу з обов'язковим посиланням на автор(ів) оригінальної роботи та публікацію роботи в цьому виданні.

За точність викладених фактів та коректність цитування відповідальність несе автор.

Рекомендовано до друку Вченою радою Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (протокол № 12 від 26 вересня 2024 року).

Адреса редакції: вул. Левка Лук'яненка, 13-Б, м. Київ, 04212, Україна.

Телефон: +38 (063) 289-9-289, E-mail: journal.sshh@gmail.com.

Електронна версія видання розміщена на сайті: <http://sporthealth.kubg.edu.ua/>

ЗМІСТ

<i>Апанасенко Андрій, Тищенко Валерія, Дядечко Ігор</i>	Характеристика показників психофізичних здібностей гандболістів на етапі попередньої базової підготовки	5
<i>Бірючинська Світлана</i>	Етапи ефективного підбору персоналу у фітнес-клубах з урахуванням особливостей їх діяльності	16
<i>Волощенко Юрій</i>	Проактивна копінг-реакція здобувачів вищої освіти. Перевірка адаптації української версії анкети реакцій на щоденні події (PCI ^{ukr}) з-поміж студентів першого курсу Київського столичного університету імені Бориса Грінченка	25
<i>Волощук Катерина, Мітова Олена, Раковська Ірина</i>	Рівень опанування технічними прийомами волейболу у здобувачів ЗВО фізичної культури і спорту	54
<i>Дерій Владислав, Тімашева Олена</i>	Характеристика освітніх платформ для фітнес-тренерів	66
<i>Дорошенко Ігор, Сватєєв Андрій, Шамардін Валерій, Корольов Денис, Дорошенко Едуард</i>	Система рейтингового оцінювання показників професійної діяльності тренерів дитячо-юнацького та аматорського футболу	81
<i>Дяченко Андрій, Вей Бін</i>	Фізіологічний моніторинг спеціальної працездатності футболістів на етапі підготовки до вищих досягнень	95
<i>Калмикова Юлія, Калмиков Сергій</i>	Дослідження харчової поведінки жінок молодого віку з метаболічним синдромом і хронічними болями опорно-рухового апарату як складова способу життя	107

ЗМІСТ

<i>Комоцька Оксана, Сушко Руслана</i>	Самоефективність тренерів дитячо-юнацьких баскетбольних команд	117
<i>Костюкевич Віктор</i>	Структура та інтегральна оцінка техніко-тактичної діяльності елітних футбольних команд	126
<i>Кропта Руслан, Грузевич Ірина</i>	Алгоритм визначення морфотипу спортсменів з використанням методу індексів та вмісту жиру	140
<i>Романюк Максим</i>	Рівень психологічних характеристик юних футболістів	152
<i>Тищенко Денис</i>	Аналіз показників анаеробної роботоздатності та лактатного механізму енергозабезпечення у гандболісток високої кваліфікації	160
<i>Хорошуха Михайло</i>	Вплив серологічних маркерів груп крові системи АВО на розвиток основних психічних функцій юних спортсменів (із багаторічного досвіду автора)	171
<i>Шинкарук Оксана, Лут Іван, Пінчук Валерій, Васильєв Михайло</i>	Вплив об'єктивних та суб'єктивних чинників на результативність команд в кіберспорті	186
<i>Ян Хаоцзінь, Коробейнікова Леся</i>	Технічна підготовка борців: огляд досліджень	201

САМОЕФЕКТИВНІСТЬ ТРЕНЕРІВ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКИХ БАСКЕТБОЛЬНИХ КОМАНД

Комоцька Оксана^(ABCD), Сушко Руслана^(AF)

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна

Внесок автора:

A — концепція та дизайн дослідження; B — збір даних;
C — аналіз та інтерпретація даних; D — написання статті;
E — редагування статті; F — остаточне затвердження статті

Анотація

Актуальність. Успішність тренерської діяльності, загальновідомо, демонструє результат досягнень вихованців (місце, що посіла команда у відповідних змаганнях, кількість підготовлених спортсменів у збірні команди різних рівнів та якісні показники ефективності змагальної діяльності спортсменів). Особливої уваги заслуговує вивчення особистісних вимог тренера до результативності тренерської діяльності, яка запобігає психічному виснаженню спеціаліста, унормовує розуміння докладених зусиль у співвідношенні до отриманого результату, що визначається самоефективністю фахівця. Рівень впевненості тренера в ефективності навчально-тренувального процесу і під час управління змагальною діяльністю дитячо-юнацьких баскетбольних команд часто обумовлює їх успішність.

Мета дослідження – визначити рівень самоефективності баскетбольних тренерів та обґрунтувати його значущість у керуванні дитячо-юнацькими командами.

Матеріал і методи: аналіз та узагальнення даних науково-методичних літературних джерел і інформативних даних мережі Інтернет, анкетування за методикою «Шкала самоефективності Р. Шварцера та М. Єрусалема», методи математичної статистики.

Результати. Проведено анкетування 21 тренера дитячо-юнацьких команд, які системно беруть участь у чемпіонатах Всеукраїнської юнацької баскетбольної ліги (ВЮБЛ), організованих під егідою федерації баскетболу України (ФБУ). За допомогою методики вивчення самоефективності діяльності за «Шкалою самоефективності Р. Шварцера та М. Єрусалема» визначено рівень впевненості (переконань) тренерів щодо потенційної здатності очолювати та організувати навчально-тренувальний та змагальний процеси, що є необхідною складовою ефективного керування дитячо-юнацькими баскетбольними командами.

Висновки. Важливим елементом ефективності реалізації у професійній діяльності є впевненість у можливості вирішення поставлених завдань у прагненні досягнення поставленої мети як складової успіху і, як наслідок, високої оцінки самоефективності. На підставі проведеного анкетування за п'ятирівневою шкалою самоефективності Р. Шварцера та М. Єрусалема визначено сучасний стан рівня самоефективності управління 21 баскетбольних тренерів дитячо-юнацьких баскетбольних команд України, які системно беруть участь у чемпіонатах Всеукраїнської юнацької баскетбольної ліги (ВЮБЛ): 7 осіб – високий рівень; 13 – вище середнього; 1 особа – низький рівень.

Ключові слова: баскетбол, рівень самоефективності, дитячо-юнацький спорт, управління командою, тренерська діяльність.

SELF-EFFICACY OF COACHES OF CHILDREN'S AND YOUTH BASKETBALL TEAMS

Komotska Oksana^(ABCD F), **Sushko Ruslana**^(AF)

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, Ukraine

Author's contribution:

A – Study design; B – Data collection;
C – Statistical analysis; D – Manuscript preparation;
E – Manuscript editing; F – Final approval of manuscript

Abstract

Introduction. The success of coaching activity, as is well known, demonstrates the result of students' achievements (the place taken by the team in the relevant competitions, the number of trained athletes in national teams of different levels and qualitative indicators of the effectiveness of competitive activity of athletes). Particular attention should be paid to the study of the coach's personal requirements for the effectiveness of coaching activities, which prevents mental exhaustion of the specialist, regulates the understanding of the efforts made in relation to the result obtained, which is determined by the self-efficacy of the specialist. The level of confidence of the coach in the effectiveness of the educational and training process and in the management of the competitive activity of children's and youth basketball teams often determines their success.

The aim of the study is to determine the level of self-efficacy of basketball coaches and to substantiate its significance in the management of children's and youth teams.

Material and methods: analysis and synthesis of data from scientific and methodological literature sources and informative data from the Internet, questionnaires based on the R. Schwartzler and M. Jerusalem Self-Efficacy Scale, methods of mathematical statistics.

Results. A survey was conducted of 21 coaches of children's and youth teams that systematically participate in the championships of the All-Ukrainian Youth Basketball League (AUYBL), organised under the auspices of the Basketball Federation of Ukraine (FBU). Using the methodology for studying self-efficacy according to the 'Self-efficacy Scale by R. Schwartz and M. Jerusalem', the level of confidence (beliefs) of coaches regarding their potential ability to lead and organise training and competitive processes, which is a necessary component of effective management of children's and youth basketball teams, is determined.

Conclusions. An important element of the effectiveness of implementation in professional activity is confidence in the possibility of solving the tasks in the pursuit of achieving the goal as a component of success and, as a result, a high level of self-efficacy. Based on a questionnaire on the five-level self-efficacy scale by R. Schwarzer and M. Jerusalem, the current state of the level of self-efficacy of management of 21 basketball coaches of children's and youth basketball teams of Ukraine, which systematically participate in the championships of the All-Ukrainian Youth Basketball League (AUYBL), is determined: 7 people - high level; 13 - above average; 1 person - low level.

Key words: basketball, level of self-efficacy, children's and youth sports, team management, coaching activity.

Вступ

Ефективність управління у всіх сферах життєдіяльності людини знаходиться у щільній взаємозалежності з якістю роботи команди [3, 10].

Значущою складовою командної роботи розглядається правильний вибір передачі повноважень у сукупності з визначенням можливостей [10], проте це має опосередковане значення до тренерської діяльності через беззаперечну відповідальність тренера за прийняття рішень під час навчально-тренувальної та змагальної діяльності в спортивних командах [11, 16].

Науковці віддавна вивчають різні форми управління групою людей (командою) задля досягнення результату, узагальнюючи та надаючи визначення стилям управління від загальновідомих (авторитарний, демократичний, ліберальний) до оновлюваних вітчизняними дослідниками (наприклад, мотивуючий, делегуючий, наставницький, інструктуючий), обґрунтовуючи сучасні підходи до взаємодії з контингентом [5, 11, 21].

Галузь фізичної культури і спорту не може дистанціюватись від пошуку шляхів управління командною роботою через наявну потребу вивчення питання, що лежить у площині ефективності майбутніх досягнень [2, 13, 14, 17, 18].

Думки дослідників, представлені у оглядових статтях [1, 8] визначали зміст поняття «самоефективність» в контексті багаторазово верифікованого досвіду продуктивної самореалізації, інтегруючи поняття через мотивацію, когнітивні складові, почуття впевненості, установку на успіх тощо.

Успішність тренерської діяльності, загальновідомо, демонструє результат досягнень вихованців (місце, що посіла команда у відповідних змаганнях, кількість підготовлених спортсменів у збірні команди різних рівнів та якісні показники ефективності змагальної діяльності спортсменів).

Особливої уваги заслуговує вивчення особистісних вимог тренера до власної результативності тренерської діяльності, яка запобігає психологічному виснаженню спеціаліста [6, 19, 20], унормовує розуміння докладених зусиль у співвідношенні до отриманого результату, що і визначається самоефективністю фахівця.

Рівень впевненості тренера в дієвості навчально-тренувального процесу і під час управління змагальною діяльністю дитячо-юнацьких баскетбольних команд часто впливає на їх успішність [15].

Тренерська діяльність, обумовлена відповідними професійними вимогами фахівця, налічує низку обов'язкових функцій: очолити набір/відбір у команду; організувати ефективний навчально-тренувальний процес; нести відповідальність за набуття знань, формування вмінь та навичок у практичній діяльності спортсменів; контролювати якість управління командою, відновлення спортсменів і рівень підготовленості до змагань [7, 9].

Саме тому, через зазначені обставини, постає особливий запит на визначення успішності тренера, адже самоефективність характеризується досвідом успішної самореалізації фахівця.

Зв'язок роботи з важливими науковими програмами або практичними завданнями. Дослідження виконано відповідно з планом науково-дослідної роботи кафедри спорту та фітнесу і кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту Київського столичного університету імені Бориса Грінченка «Інноваційні технології навчально-тренувального процесу у фізичному вихованні та спорті» (№ державної реєстрації 0124U000490).

Мета дослідження

Мета дослідження – визначити рівень самоефективності баскетбольних тренерів та обґрунтувати його значущість у керуванні дитячо-юнацькими командами.

Матеріал і методи дослідження

Контингент дослідження: У дослідженні взяли участь 21 тренер дитячо-юнацьких команд, котрі системно беруть участь у чемпіонатах Всеукраїнської юнацької баскетбольної ліги (ВЮБЛ), організованих під егідою федерації баскетболу України (ФБУ).

Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичних літературних джерел і інформативних даних мережі Інтернет, анкетування за методикою «Шкала самоефективності Р. Шварцера та М. Єрусалема», методи математичної статистики.

Організація дослідження: проведено анкетування баскетбольних тренерів дитячо-юнацьких команд з різних міст України (Київ, Одеса, Дніпро, Харків, Львів, Запоріжжя, Тернопіль та інші) з метою визначення рівня самоефективності тренерів.

Методика «Шкала

самоефективності Р. Шварцера та М. Єрусалема» застосовується для вивчення самоефективності – впевненості (переконань) людини щодо її потенційної здатності організувати та здійснити власну діяльність, необхідну для досягнення певної мети. Також самоефективність розуміється і як продуктивний процес інтеграції когнітивних, соціальних та поведінкових компонентів задля здійснення оптимальної стратегії в різноманітних ситуаціях [4].

Шкала самоефективності складається з 10-ти тверджень, які респонденту пропонується співвіднести з ефективністю власної діяльності. Вибір відповіді опитаними респондентами фіксується за такою градацією: «абсолютно невірно» – 1 бал; «скоріш невірно» – 2 бали; «скоріш вірно» – 3 бали; «абсолютно вірно» – 4 бали.

Обробка отриманих даних та підсумковий результат здійснюється шляхом складання балів за всіма 10-ма твердженнями.

Інтерпретація результатів відбувається таким чином: 36-40 балів – висока самоефективність; 30-35 балів – ефективність вища за середню; 25-29 балів – середня; 20-24 бали – нижча за середню; 19 і менше балів – низька.

До проведення дослідження тренерам пояснено потребу ознайомлення з кожним твердженням і необхідність обрати одну відповідь.

Результати дослідження та їх обговорення

Тренерська діяльність передбачає низку наслідкових ефектів від навчання засобам і методам ведення спортивної боротьби у баскетболі (теоретична, технічна, тактична підготовка) до виховання (психологічна) і застосування особистісних морально-вольових якостей

(фізична, інтегральна підготовка).

Відповідальність у процесі професійної діяльності потребує від тренера прояву впевненості (переконань) щодо потенційної здатності організувати та здійснювати процес підготовки юних баскетболістів задля досягнення певної мети з поступовим виконанням визначених задач.

Розуміючи продуктивний процес реалізації когнітивних, соціальних та поведінкових компонентів задля здійснення оптимальної стратегії в різноманітних ситуаціях як само ефективності діючих практиків [4],

Таблиця 1 – Результати опитування тренерів дитячо-юнацьких баскетбольних команд за шкалою самоефективності Р. Шварцера та М. Єрусалема (n=21), к-сть/%

№ з/п	Твердження	Абсолютно невірно		Скоріш невірно		Скоріш вірно		Абсолютно вірно	
		к-сть	≈ %	к-сть	≈ %	к-сть	≈ %	к-сть	≈ %
1	Якщо я добре постараюсь, то завжди знайду вирішення навіть складних проблем	1	4,8	0	0	5	23,8	15	71,4
2	Якщо мені щось заважає, то я все ж знаходжу шляхи досягнення своєї мети	1	4,8	0	0	12	57,1	8	38,1
3	Мені достатньо легко досягати своїх поставлених цілей	3	14,3	4	19,0	9	42,9	5	23,8
4	В несподіваних ситуаціях я завжди знаю, як поводитись	0	0	4	19,0	15	71,4	2	9,5
5	Я вірю, що можу упоратися з непередбаченими труднощами	1	4,8	1	4,8	11	52,4	8	38,0
6	Якщо я докладу достатньо зусиль, то зможу упоратися з більшістю проблем	1	4,8	0	0	6	28,6	14	66,6
7	Я готовий(а) до будь-яких труднощів, оскільки покладаюся на власні здібності	1	4,8	2	9,5	11	52,4	7	33,3
8	Якщо переді мною постає якась проблема, то я звичайно знаходжу кілька варіантів її вирішення	1	4,8	2	9,5	10	47,6	8	38,0
9	Я можу щось вигадати навіть у безвихідній, на перший погляд, ситуації	1	4,8	0	0	14	66,6	6	28,6
10	Я звичайно здатен(а) тримати ситуацію під контролем	0	0	0	0	14	66,6	7	33,3

Очевидно, що питання опитувальника містять різносторонні підходи до виявлення

застосовано опитування 21 тренера дитячо-юнацьких команд, котрі системно беруть участь у чемпіонатах Всеукраїнської юнацької баскетбольної ліги.

За десятьма питаннями опитувальника та розробленої шкали оцінювання самоефективності Р. Шварцера та М. Єрусалема визначено бачення провідних очільників дитячо-юнацького баскетболу в Україні щодо власної оцінки можливостей вирішення прогнозованих ситуативних завдань у перспективі на основі внутрішніх переконань (табл. 1).

впевненості/вагань стосовно здатності фахівця до контролю і управління непередбаченою ситуацією.

Показники таблиці 1 надають підстави для узагальнення, що переважна більшість тверджень сконцентрована на виборі відповідей «скоріш вірно» та «абсолютно вірно», що формує об'єктивну перевагу у бік впевненості у вирішенні поставлених завдань. Водночас, показник (19 %) «скоріш невірно» питань №3 «мені достатньо легко досягати своїх поставлених цілей» і №4 «в несподіваних ситуаціях я завжди знаю, як поводитись» заслуговують на увагу через посилене розуміння складності та обтяжливу відповідальність досягнення спортивних результатів у сукупності з відвертістю щодо психологічної

непевності значної частини опитаних.

Аналізуючи показники таблиці 1, доцільно звернути у вагу на те, що тренери, які кожного тренувального дня і кожного змагального матчу приймають низку ситуативно-значущих рішень, котрі значною мірою впливають на результат лише за двома питаннями (№1 «якщо добре постараюсь...», №6 «якщо докладу достатньо зусиль...») продемонстрували перевагу у виборі відповіді «абсолютно вірно».

Відповідно поставленої мети дослідження визначено рівень самооцінки тренерів за шкалою самоефективності Р. Шварцера та М. Єрусалема (табл. 2).

Таблиця 2 – Результати самооцінки тренерів дитячо-юнацьких баскетбольних команд за шкалою самоефективності Р. Шварцера та М. Єрусалема (n=21), бали

Тренер N	Нумерація тверджень за шкалою відповідно послідовності питань										Σ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1т	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40/в
2т	1	1	3	3	1	1	1	1	1	3	16/н
3т	4	4	3	3	3	3	3	4	4	3	34/вс
4т	4	4	4	3	4	4	3	3	3	3	35/вс
5т	4	4	4	3	3	4	3	3	4	4	36/в
6т	4	3	3	3	3	4	3	3	3	3	32/вс
7т	4	3	4	3	3	4	3	3	3	3	33/вс
8т	4	3	3	3	4	4	3	3	3	3	33/вс
9т	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30/вс
10т	3	3	3	3	4	3	3	4	4	4	34/вс
11т	3	3	3	3	3	4	4	4	3	4	34/вс
12т	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30/вс
13т	4	4	4	3	3	4	3	4	3	3	35/вс
14т	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30/вс
15т	4	3	3	3	3	4	4	3	3	3	33/вс
16т	4	4	4	3	4	4	4	4	4	4	39/в
17т	4	4	4	4	3	3	4	4	4	4	38/в
18т	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40/в
19т	4	4	3	3	3	4	4	3	3	3	34/вс
20т	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	39/в
21т	4	3	4	3	4	4	4	4	3	4	37/в

*Примітка: **в** – високий рівень самоефективності; **вс** – вище середнього; **с** – середній; **нс** – нижче середнього; **н** – низький рівень.

Аналіз отриманих результатів відповідей респондентів, представлених у таблиці 2, надає підстави констатувати, що з 21 опитаного тренера 7 продемонстрували високий рівень самоефективності; 13 –

вище середнього; 0 – середній; 0 – нижче середнього і 1 має низький рівень. У відсотковому значенні отримані результати зображено на рисунку 1.

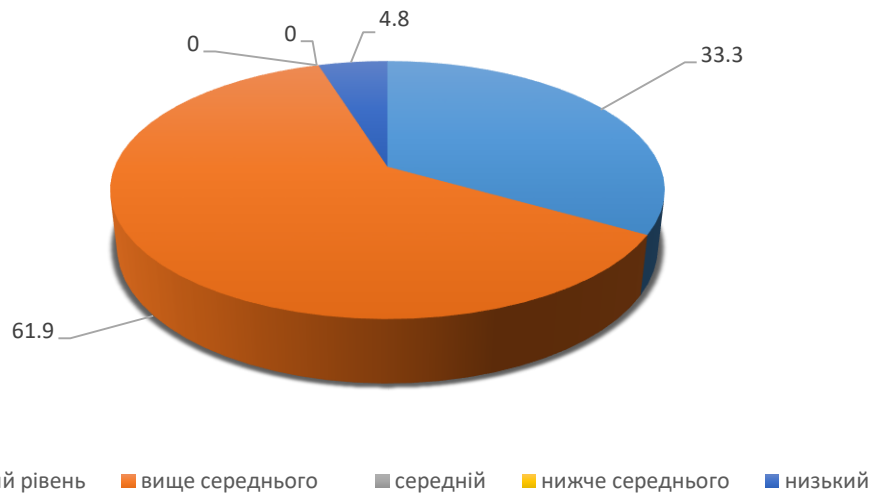

Рисунок 1 – Графічне представлення рівнів самоефективності опитаних респондентів (тренерів дитячо-юнацьких баскетбольних команд), %

Серед дослідженої вибірки фахівців доцільно констатувати, що третина тренерів визначила високий рівень самоефективності, що має бути саме так, враховуючи професійну потребу у лідерських якостях, до яких належить висока, звісно обґрунтована досягненнями, самооцінка виконуваної діяльності.

Проте, переважна більшість (61,9%) опитаних баскетбольних тренерів відповідають рівню вище середнього, що може бути пояснено особливостями управління навчально-тренувальною та змагальною діяльністю в умовах військового стану України, що непевністю перспектив майбутнього негативно впливає на якісні процеси планування процесу підготовки, організації навчально-тренувальної та змагальної діяльності юних баскетболістів, а відтак, на впевненість у самоефективності виконання професійних обов'язків

діючих тренерів у дитячо-юнацькому баскетболі України.

Висновки:

Отже, важливим елементом ефективності реалізації у професійній діяльності є впевненість у можливості вирішення поставлених завдань у прагненні досягнення поставленої мети як складової успіху і, як наслідок, високої оцінки самоефективності.

На підставі проведеного анкетування за п'ятирівневою шкалою самоефективності Р. Шварцера та М. Єрусалема визначено сучасний стан рівня самоефективності управління 21 баскетбольних тренерів дитячо-юнацьких баскетбольних команд України, які системно беруть участь у чемпіонатах Всеукраїнської юнацької баскетбольної ліги (ВЮБЛ): 7 осіб – високий рівень; 13 – вище середнього; 1 особа - низький рівень.

Перспективи подальших досліджень

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку ґрунтуються на з'ясуванні питань якості

управління навчально-тренувальним процесом та змагальною діяльністю з урахуванням сучасних тенденцій розвитку гри баскетбол.

Література:

1. Даценко О. Самоефективність особистості: психологічний дискурс. Актуальні проблеми психології в закладах освіти. 2023;13:9-18.
2. Дорошенко ЕЮ. Теоретико-методичні основи управління техніко-тактичною діяльністю в командних спортивних іграх: [автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту: спец.: 24.00.01 «Олімпійський і професійний спорт»]. Київ: НУФВСУ/ 2014:44. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/629>
3. Каткова, Т. Психологія індивідуального стилю управління. Педагогіка і психологія сьогодення: теорія та практика: зб. наук. робіт Міжнарод. наук.-практ. конф. ГО "Південна фундація педагогіки", Одеса. 2019;1:35-38.
4. Кокун О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Копаниця О.В., Герасименко М.В., Ткаченко В.В. Збірник методик діагностики лідерських якостей курсантського, сержантського та офіцерського складу: Методичний посібник. К.: НДЦ ГП ЗСУ. 2012:433.
5. Комоцька О., Сушко Р. Особливості формування стилю тренерської діяльності у спортивних іграх. Спортивна наука та здоров'я людини, 2023. №2(10). С. 112-118.
6. Костенко, М. П., Бринзак, С. С., Путров, С. Ю., & Путров, О. Ю. (2023). Управління командою в змаганнях з пляжного футболу. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2023;1(159):93-96. DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.1(159).23
7. Костюкевич В. М., Врублевський Є. П., Вознюк Т. В. Теоретико-методичні основи контролю у фізичному вихованні та спорті: [монографія]. Вінниця: ТОВ «Планер». 2017:191.
8. Краля К. М. Джерела самоефективності особистості. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток національної свідомості та національної ідентичності особистості у воєнний та повоєнний періоди». Рівне: РДГУ, 2023:65-67. <http://surl.li/ejymjs>
9. Мітова О.О. Теоретико-методичні основи контролю в командних спортивних іграх у процесі багаторічної підготовки: [монографія]. Дніпро. 2022:396.
10. Подзігун С.М. Управління ефективною командою в проектній діяльності. Економіка та суспільство. 2023;52. doi: 10.32782/2524-0072/2023-52-84.
11. Червона, С. П. Практика за фахом, як підготовка майбутніх тренерів з ігрових видів спорту до управління підготовкою спортивної команди. Науково-методичні основи використання інформаційних технологій в галузі фізичної культури та спорту. 2019;3:116-124.
12. Яремко С., Зайнагатдінов М., Лисенко І.І. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності тренерів з футболу в дитячо-юнацькому спорті. Наукові дискусії кафедри педагогіки, психології і методики фізичного виховання. Тези доповідей. Чернігів: НУ«ЧК» імені Т.Г. Шевченка. 2018:100-104.
13. Chen, W. , Wang, F.: Practical application of wireless communication network multimedia courseware in college basketball teaching. Eurasip J. Wireless Commun. Netw. 2021;1:1–21. DOI: 10.1186/s13638-021-01943-1.

14. Ivanović M., Ivanović U. Correlations between coaching behavior, motivational climate and intrinsic motivation in cadet basketball players. Sport SPA. 2023;20(1):13-22. DOI: 10.51558/1840-4561.2023.20.1.13
15. Komotska O., Sushko, R.. Modern approaches to the organization children's and youth basketball: abroad experience. Slobozhanskyi herald of science and spor. 2022;26(4):115-123. DOI: 10.15391/snsv.2022-4.004
16. Sushko R., Vysochina N., Vorobiova A., Doroshenko E., Pastuhova V., Vysochin F. Psychological selection in game sports on the basketball example. Journal of Physical Education and Sport. 2019;19 (3);Art.250:1708-1714. DOI:10.7752/jpes.2019.03250
17. Tingting Li Yibing Ma. Relations between psychological quality and training in basketball players. Revista Brasileira de Medicina do Esporte [online]. 2023, vol.29, e2022_0354. https://doi.org/10.1590/1517-8692202329012022_0354.
18. Voronova V, Khmel'nitska I, Kostukevich V, Petrovska T. Psychological Components of a Football Coach Personality. Sport Mont. 2021;19:137-141. DOI: 10.26773/smj. 210923
19. Байрачний, О., Бойченко, С. Аналіз комунікативних навичок тренера в контексті управління спортивною командою (на прикладі футболу). Фізична культура і спорт. 2020. [Електронний ресурс]. Код доступу: <http://surl.li/dkrdgg>
20. Павловська Л.О. Синдром емоційного (професійного) вигорання. 2021. [Електронний ресурс]. Код доступу: <http://surl.li/ucllgi>
21. Поліщук О. Стилі управління як інструмент керівника. 2017. [Електронний ресурс]. Код доступу: <http://milkua.info/uk/post/stil-kerivnika>.

Автори засвідчують про відсутність конфлікту інтересів.

Інформація про авторів:

Комоцька Оксана

аспірантка кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту,

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,

м. Київ, Україна

ORCID: 0000-0003-3109-1120

E-mail: o.komotska@kubg.edu.ua

Сушко Руслана

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,

професор кафедри фізичного виховання і педагогіки спорту,

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,

м. Київ, Україна

ORCID: 0000-0003-3256-4444

E-mail: r.sushko@kubg.edu.ua

Отримано: 03.08.2024

Прийнято: 22.08.2024

Опубліковано: 26.09.2024

Комоцька Оксана, Сушко Руслана. Самоефективність тренерів дитячо-юнацьких баскетбольних команд. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2024;2(12):117-125. DOI:10.28925/2664-2069.2024.28